N°. 4068.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

1860.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden franko p. p. *f* 6.00.
Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan „het Bureau van DE TIJD."

VRIJDAG 21 SEPTEMBER.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor grootte letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 20 September.

Wat in de tegenwoordige benarde omstandigheden de Paus doen zal schijnt aan de Fransche Regering ongerustheid in te boezemen. Zoo men de raadgevingen van den *Constitutionnel* voor de uitdrukking van haar ware gevoelens wil houden moet men aannemen dat zij 's Pausen vertrek uit zijn hoofdstad ongaarne zou zien. Van andere zijden berigt men echter dat de Fransche diplomatie te Rome sterk bij Pius IX op een vlugt aandringt, en zelfs de generaal de Goyon, die aan het Pauselijk hof goed gezien is, opzettelijk weder naar Rome gezonden is om die vertoogen meer kracht bij te zetten. Het een zoowel als het ander zou te verklaren zijn. Van den beginne af heeft de keizerlijke staatkunde er naar gestreefd om den Paus afhankelijk van Frankrijk te maken, onder voorgeven dat zij zijn gezag te Rome schraagde. Wanneer de Paus dus zijn hoofdstad verliet zou de Keizer niet meer den schijn kunnen aannemen van beschermheer des Pauselijken troons; met in die rol op te treden, tracht hij de meerderheid zijner onderdanen, die innig aan den Paus gehecht is, te verblinden. Het vertrek van Pius zou het bewijs leveren dat hij de Fransche regimenten niet voldoende acht voor de vrije uitoefening van zijn kerkelijk ambt. Ieder Franschman zou dan, ondanks alle misleiding, er zonneklaar van overtuigd wezen dat de rampen, die den Paus treffen, aan den Keizer moeten geweten worden, wijl, van de gunstigste zijde beschouwd, deze ze niet heeft verhoed. Het geheele weefsel van bedrog, door zijn eigene verklaringen, en de betoogen zijner dagblad- en brochureschrijvers gesponnen, om de ware toedragt van zaken voor het oog der Katholieke bevolking te verbergen, werd hiermede verscheurd. IJdele vertooningen, als het terugroepen van den Franschen gezant uit Turijn, zouden daar niets tegen kunnen baten.

Aan den anderen kant kan de Keizer, door het blijvend bezetten van Rome, in een eigenaardige moeijelijkheid geraken, die verdwijnen zou, als door het vertrek des Pausen, deze bezetting verder onnoodig werd gemaakt. De proklamatie van Garibaldi, te Napels, heeft in Frankrijk een slechten invloed voortgebragt. Het blijkt uit den toon van alle organen, die hun rigting ontvangen van het hof der Tuileriën. Zij wringen zich in allerlei bogten om de zorg, welke dit stuk in het keizerlijk kabinet baart, te verbergen. De stoutmoedige Garibaldi is nu eensklaps onvoorzigtig geworden, en loopt, volgens hen, gevaar om door zijn doldriftigheid alles te niet doen, wat hij tot dusverre heeft verkregen. Maar, betoogen zij verder, hij is niet ontoegankelijk voor goeden raad, en zal van zijn roekeloos plan nog wel terug kunnen gebragt worden. Sommige dezer organen doen het zelfs voorkomen alsof de proklamatie, die uit dezelfde bron komt waaruit zij alle tijdingen omtrent Italië, telegrafische en andere, putten, een verdicht stuk was. Die angst is voor den onbevangen toeschouwer vrij kluchtig om te zien. Aan dringenden raad zal het Garibaldi zekerlijk niet ontbreken. De vraag is echter of hij er naar luisteren zal, en zelfs of hij dit kan. De partij, die hem voortstuwt heeft het op de geheele verdelging van 's Pausen wereldlijke magt voorzien, en Garibaldi heeft tot dusverre niet veel eerbied betoond voor de „convenances", welke het Fransche bewind daarbij in acht wenscht genomen te zien. Volhardt hij bij zijn plan, dan komt het Fransche leger in botsing met de troepen der Italiaansche omwentelingshelden. Het valt ligtelijk te begrijpen dat Lodewijk Napoleon dit tot elken prijs wil voorkomen, al moest hij daarom zelfs door het vertrek van den Paus, afstand doen van zijn rol als beschermer des Heiligen Stoels.

Hoe Pius IX in deze omstandigheden handelen zal, is intusschen nog een diep geheim, dat waarschijnlijk niemand dan hem zelven bekend is. Alle geruchten en berigten, die hierover worden medegedeeld, kan men veilig als uit de lucht gegrepen beschouwen.

De *Amsterdamsche Courant* bevat nu en dan Berlijnsche korrespondentiën, geschreven door een man van gezond verstand en helder oordeel. Wij begrijpen niet regt hoe die brieven in de *Amsterdamsche Courant* verdwaald komen, waar zij een figuur maken als een arend onder eenden. De Berlijner krijgt zeker het blad, dat hij met zijn opstellen bevoorregt, nooit in handen, anders zou hij ze ongetwijfeld elders zenden; doch wat dit blad beweegt beschouwingen te plaatsen, die met een enkel krachtig woord al de ongerijmdheden omstooten, welke het elken dag zijn lezers voorhoudt, is niet te begrijpen, tenzij men volslagen beginseloosheid bij de redaktie aanneme. Doch dit is haar zaak, en ons onverschillig. Wij veroorloven ons ten behoeve onzer lezers den laatsten brief van haar Pruissischen korrespondent hier af te schrijven.

„Weder is het Napoleon III, die mij eenige beschouwingen voor u ontlokt. Zoo als gij weet, heeft die keizer zijnen gezant bij het hof van Turijn teruggeroepen. Wat er thans in Italië gebeurt, noopte hem tot het besluit den heer de Talleyrand onverwijld de hoofdstad van Sardinië te doen verlaten. Koning Viktor Emanuel heeft zich aan eene openbare schennis van het volkenregt schuldig gemaakt. De paus had de rust van den Kerkelijken Staat door de reorganizatie zijns legers, tot welke Frankrijk en Oostenrijk zelven hem overigens hadden opgeëischt, verzekerd; hoe hij de reorganizatie uitvoerde, is zijne zaak; dat hij ze grootendeels door het aanwerven van vreemde troepen moest tot stand brengen, was onvermijdelijk, en wie zou zich vermeten b. v. aan Engeland te verbieden zijne oorlogen met aangeworven soldaten, voor een deel met vreemdelingen, te voeren? En toch Viktor Emmanuel verlangt van den Paus, dat deze zijne vreemde troepen ontsla. De Kerkelijke Staat verkeerde in rust, tot dat het Viktor Emmanuel behaagde zijnerzijds in Midden-Italië een tegenwigt te stellen aan de zege van Garibaldi in Zuid-Italië. Zoodra hij het daartoe geschikte tijdstip gekomen acht, laat hij de mijnen, welke hij zelf in den Kerkelijken Staat geladen heeft, ontploffen, en verklaart dan, dat hij de Marken en Umbrië binnenrukt, om de burgerlijke orde te herstellen, in steden die aan geweldenarijen ter prooi zijn, en den volken de vrijheid te geven hunne wenschen kenbaar te maken; zijn doel is: uit het middenpunt van Italië een aanhoudende oorzaak van verwikkelingen en onrust te verwijderen. Hij wil den Paus al die waarborgen voor zijne onafhankelijkheid en veiligheid geven, welke diens verblinde raadslieden te vergeefs van de dweepzucht eener booze sekte hoopten. Geene andere eerzucht bezielt hem, dan die om de beginselen der zedelijke orde in Italië te herstellen enz. enz. 's Konings memorandum aan de mogendheden luidt zoo wat als de proklamatie; voorts zegt hij daarin, dat de Italiaansche beweging niet op regeringloosheid wil laten uitloopen; — maar ik en velen met mij vragen: heeft Garibaldi dan regeringloosheid te Napels gebragt, zoodat Viktor Emanuel zelf zich zoo ijverig in de weer moet stellen?

„Ik geloof dat gij het mij zult toegeven dat de stap van den koning van Sardinië en zijne proklamatie een geheel nieuw volkenregt zijn, hetwelk alles overtreft wat wij tot heden reeds in Italië beleefd hebben. Ongetwijfeld behandelen zelfs de Engelschen den keizer van China, ja de Amerikanen Honduras fatsoenlijker en met meer achting voor het regt der volken, dan hier een katholieke vorst met het opperhoofd der katholieke kerk omspringt. Vindt Victor Emanuels nieuwmodisch volkenregt ingang, dan is geen zwakke Staat één oogenblik meer zeker voor een sterkere; laatstgenoemde zal hem de pistool op de borst kunnen zetten en bevelen: dank uwe soldaten af, of — verjaag uw Parlement, of — voer de republiek in; — zoo niet, dan bezig ik geweld! Het geldt hier geen verdragen of bestofte dokumenten, maar het natuurlijk regt der Staten, zonder welks erkenning voor geen land eenige zekerheid meer bestaat. Het zou van de diepste ontaarding van alle regtsbegrippen getuigen, indien de handelwijze van Sardinië ergens bijval vond; inderdaad alléén de radikaalste bladen van Engeland juichen dan ook dezen stap toe, want zulk eene schending van het volkenregt, gepleegd tegen den Paus en den Kerkelijken Staat, is zelfs in de oogen der onverzoenlijkste vijanden van het Pausdom onverschoonbaar. Ook zien wij, dat zelfs die bladen, welke voor de Italiaansche beweging de warmste sympathie aan den dag leggen, alles behalve geneigd zijn deze handeling van Sardinië goed te keuren.

„De achting voor het volkenregt, dat toch een bescherming is voor allen, eischt dat de europesche Staten hunne diplomatieke betrekkingen met Sardinië afbreken; doen zij dit niet, dan keuren zij zijdelings de handeling van dezen Staat goed! Frankrijk is de eerste mogendheid, die haren gezant bij het hof van koning Viktor Emmanuel terugroept, en zal daardoor althans het *decorum* redden. En voorzeker Frankrijk had alle zins reden hierin met eenigen spoed te werk te gaan; want het moet voor Europa, voor het katholieke gevoel van zijn eigen volk den *schijn* bewaren, als ware het aan deze schending van het volkenregt, aan de nieuwe berooving van het *patrimonium Petri* geheel onschuldig. En opdat de wereld dit te meer geloove, versterkt het zijne bezetting te Rome en Civita-Vecchia ter bescherming van den paus.

„Frankrijk zal hierdoor niemand foppen; over het algemeen zal zich niemand, die maar een weinig verder ziet, laten misleiden door het voorgewend vasthouden van dien Staat, aan het beginsel van non-interventie. De kommanditaire vennootschap tusschen Napoleon en Victor Emmanuel is nog lang niet afgeloopen; maar waar het den eerste hinderlijk zal zijn de zaken op zijnen naam te voeren, geeft hij prokuratie aan een ander; dat de zaak geschiedt weet hij. Of zou hij zijnen invloed op zijnen kompagnon geheel verloren hebben? Zelfs de *Times*, een blad dat anders toch waarlijk niet karig is in het roemen en verheerlijken van Sardiniëns kracht en zelfstandigheid, bekent: „Frankrijk geeft raad en doet verwijten; maar aan een Staat, dien het, wanneer het hem goeddunkt, *tot onvoorwaardelijke gehoorzaamheid* dwingen kan.... Is het Frankrijk ernst, dan behoeft het slechts met een paar in het kabinet Cavour gesproken woorden aan te duiden, dat het geen inmenging van Sardinië in de pauselijke aangelegenheden wil, en van zulk eene inmenging zal niets komen.... De koning van Sardinië is, in den toestand waarin hij thans verkeert, misschien van den wil zijns grooten bondgenoots nog meer afhankelijk dan Lamoricière, 's keizers onderdaan." Ik ben het ten deze met den *Times* volkomen eens, en oordeel dat Frankrijk, in het bezit der Alpenpassen en van een sterke Middellandsche-zee-vloot, zelfs een vereenigd Italië altoos tot zijne vassalen-diensten zal kunnen dwingen. En gelooft gij dan dat het italiaansche *volk* de held dezer beweging is? Hoe is het te veronderstellen dat een volk, hetwelk geheel lijdelijk, hoogstens met eenig *Evviva!*-geroep, met zich laat doen of niet doen wat te Turijn en Parijs over hen besloten is, tot een magt *tegen* het napoleonisme zal kunnen aangroeijen!

„Wanneer echter Napoleon, die het met één wenk kan verhinderen, *toelaat* dat Viktor Emmanuel, met openbare schennis van het volkenregt, zich meester maakt van den Kerkelijken Staat, wie is dan de eigenlijke *aanlegger*, wie is de bevorderaar dezer handelingen? Napoleon beschermt ja den persoon van den Paus en laat dit dikwijls genoeg door de hem toegedane bisschoppen verheerlijken; maar ik geloof niet en ik kan niet gelooven dat, indien Lamoricière niet meer bij magte zal zijn Ancona, de voornaamste basis ter verdediging van den Kerkelijken Staat te bewaren, de Paus dan geneigd zal, wegtrekkende, Rome, dank te zeggen aan de grootmoedige bescherming van Frankrijk, dat hem laat berooven. De bezetting van Rome is meer tot gevangenschap aan den bisschop van Rome dan tot bescherming zijner regten bestemd. De man, die door zijn volhardend verzet tegen fransche aanloksels in iedere geval meer aanspraak op de achting der beschaafde wereld heeft verworven dan de radelooze Bourbon, zal er moeijelijk toe kunnen besluiten een van Frankrijk afhankelijk standpunt in te nemen, maar, als Ancona gevallen is, waarschijnlijk Rome verlaten, en Italië vooreerst overgeven aan zijn verder lot, dat niet moeijelijk is te voorspellen."

Het antwoord van Kardinaal Antonelli op het ultimatum van Sardinië, waarbij in den vorm van een brief van graaf Cavour het ontslag der vreemde troepen in den Kerkelijken Staat geëischt werd, is thans door het *Giornale di Roma* ter openbare kennis gebragt. Dit stuk luidt als volgt:

„Zonder de wijze in aanmerking te nemen, waarop uwe excellentie gemeend heeft mij haar brief van 7 dezer te moeten doen geworden, heb ik met bedaardheid mijn aandacht willen vestigen op 'tgeen gij mij er namens uwen Koning er in te kennen geeft en ik kan niet ontveinzen dat mij dit groote inspanning heeft gekost. De nieuwe beginselen van het openbaar regt, welke gij in uw vertoog openlegt, zouden mij in waarheid ontslaan van eenigerlei antwoord, aangezien zij te zeer aandruischen tegen die, welke steeds algemeen door de goevernementen en natiën erkend zijn.

„Desniettemin, innig getroffen door de tegen het goevernement Zijner Heiligheid gerigte beschuldigingen, kan ik mij niet beletten vooreerst den even schandelijken als onregtvaardigen en redeloozen blaam te wederleggen, werkelijk gerigt tegen de onlangs door het pauselijk goevernement georganizeerde troepen; ik moet hierbij zeggen, dat ik aan de aanmatiging geen naam kan geven, om het regt te miskennen, 'twelk het pauselijk goevernement evenzeer als ieder ander heeft, om in zijne dienst vreemde troepen te hebben. Werkelijk hebben vele regeringen in Europa vreemde troepen in hare dienst.

„Te dier zake schijnt het noodzakelijk hier te doen opmerken dat, aangezien het karakter waarmede de Opperpriester is bekleed, de Vader van alle geloovigen, men hem minder dan ieder moge berispen in de gelederen zijner troepen allen te ontvangen, die uit de verschillende deelen der Katholieke wereld zich aanbieden ter ondersteuning van den H. Stoel en de Kerkelijke Staten.

„Er is niets valscher en meer beleedigend dan den pauselijken troepen de betreurenswaardige wanordelijkheden te wijten, die in de Staten van den H. Stoel gebeurd zijn. 't Behoeft niet gevraagd te worden; bereids heeft de geschiedenis geboekstaafd welke de troepen waren en van waar zij kwamen, die geweldadig den wil der bevolkingen gedwongen hebben, en de aangewende argelistigheden om het grootste deel van Italië in beroering te brengen en datgene te vernietigen, wat in regt en geregtigheid het onverkrachtbaarst en heiligst is.

„Wat de gevolgen betreft, waarvoor men de wettige handelingen der troepen van den H. Stoel, om den opstand in Perugia te fnuiken, zou willen verantwoordelijk stellen, het ware zekerlijk meer logiesch die verantwoordelijkheid op hen die uit den vreemde den opstand bewerkt hebben te doen neerkomen; 't is u volkomen bekend, mijnheer de graaf, waar die opstand beraamd is, vanwaar het geld, de wapens en de velerlei soort hulpmiddelen zijn gekomen, en de voorschriften en het bevel tot den opstand.

„Bijgevolg is er grond al datgene als laster aan te merken wat door een den H. Stoel vijandige partij ter beschuldiging der Pauselijke troepen is verkondigd, en te verklaren dat de aantijgingen tegen de bevelvoerders der troepen niet minder lasterlijk zijn, door het geloof ingang te willen doen vinden, dat zij de bewerkers zijn van uittartende bedreigingen en proklamatiën, geschikt om een gevaarlijke gisting te veroorzaken.

„Uwe Excellentie heeft haar grievende depêche besloten met mij namens haar vorst te verzoeken dat ik onmiddellijk de ontwapening en afdanking der troepen zou bevelen. Dat verzoek ging gepaard met een soort van bedreiging van wege Piëmont, om, ingeval van weigering, de handelingen dier troepen door middel der koninklijke troepen te beletten.

„Hierin ligt een soort van bevel, 'twelk ik mij onthoudt te kwalificeren. De H. Stoel kan niet anders dan het met verontwaardiging afwijzen, zich sterk voelende door zijn wettig regt en een beroep doende op het volkenregt, in welks bescherming tot hiertoe Europa geleefd heeft, welke overigens de geweldadigheden mogen zijn, waaraan de H. Stoel zonder ze te hebben uitgelokt, mogt blootgesteld zijn; en tegen welke het mijn pligt is van nu aan luide in naam Zijner Heiligheid te protesteren.

„Met de gevoelens van de meeste onderscheiding enz.

„Kardinaal ANTONELLI."

De Regering heeft thans ingediend het verslag omtrent den staat der hooge-, middelbare en lagere scholen over 1858/59. Het is vooral met betrekking tot het lager onderwijs, dat dit verslag, naar het oordeel der Regering, zich gunstig boven vroegere onderscheidt, en was zij door velerlei voorlichting in staat een zelfstandig oordeel over den staat van het schoolwezen te kunnen vormen, en kunnen nagaan waar nog voorziening noodig is, zoo mede middelen kunnen beramen of maatregelen nemen, ten einde daarin te voorzien en al datgene te overwegen, wat tot verdere ontwikkeling en bloei leiden kan. Gaarne erkent de Regering dat haar arbeid nog onvolkomen is, doch men verlieze niet uit het oog, dat het ook het eerste verslag onder de nieuwe wet bezwaarlijk anders is te wachten was.

In eene afzonderlijke inleiding tot de rubriek lager onderwijs, zegt het verslag het volgende: Waren alle voorschriften der wet reeds verbindend geweest van het tijdstip af, waarop zij in werking trad, dan zoude dit verslag een overzigt behooren te geven van den nieuweren stand van zaken en den invloed kunnen schetsen, dien de wettelijke bepalingen op den toestand van het onderwijs hadden uitgeoefend. Bij art. 70 is echter aan de gemeenten een termijn van drie jaren toegestaan tot het in werking brengen van een gedeelte der voorschriften van de wet.

Dien ten gevolge is in den loop van het jaar 1858 nog slechts in een zeer gering getal gemeenten de regeling van het onderwijs tot stand gekomen, en het is thans gebleken, dat de meeste gemeenten, terugdeinzende voor de grootere uitgaven, welke zij ten behoeve van het lager onderwijs zullen te dragen hebben, het uiterste van dien termijn hebben afgewacht en de wet eerst met het begin van 1861 volledig in toepassing zullen brengen. De jaren 1858, 1859 en 1860 vormen dus een tijdperk van overgang gedurende hetwelk het lager onderwijs gedeeltelijk zich nog bevindt in den vroegeren toestand, gedeeltelijk volgens de nieuwe bepalingen geregeld is. Het zal dus zeer moeijelijk wezen, gedurende drie jaren een juist en volledig overzigt van den toestand te geven, en men zal zich dus wel moeten bepalen tot mededeeling van meer op zich zelve staande feiten.

Het is voornamelijk om deze reden, dat in dit verslag de beschouwingen over de verschillende onderwerpen, die tot het lager onderwijs behooren, voor elke provincie in het bijzonder zijn medegedeeld, en dat alleen dáár, waar men meende dat zulks veilig kan geschieden eenige algemeene beschouwingen over den toestand, in het geheele rijk daarbij zijn gevoegd. Nog eene andere omstandigheid was in acht te nemen. Dit verslag is het eerste, dat onder de werking der nieuwe wet wordt opgesteld; het schildert dus den toestand van het lager onderwijs op het tijdstip dat de nieuwe verordeningen in werking treden, en moet alzoo later als uitgangspunt dienen, wanneer men den toestand, zooals die ten gevolge der nieuwe regeling geworden is, wil vergelijken met den vroegeren, ten einde daaruit eenige gevolgtrekkingen aangaande den invloed der wet af te leiden.

Volgens gezegd verslag waren er in 1858 2197 openbare scholen, waar alleen lager onderwijs wordt gegeven, 319 waar een of meer vakken van het meer uitgebreid lager onderwijs worden onderwezen, te zamen 2516; voorts 26 gesubsidieerde en 1006 niet gesubsidieerde bijzondere scholen, te zamen 1034 en allen te zamen 3550 lagere scholen. De verhouding tusschen het getal der openbare en bijzondere scholen was zeer verschillend in de onderscheiden provinciën. Zij was het gunstigst voor de openbare scholen in Friesland, dan volgt Drenthe, Overijssel, Zeeland, Groningen, Limburg, Gelderland, Noordbrabant, Noordholland, Zuidholland en Utrecht.

Op het platte land worden over het algemeen weinig bijzondere scholen aangetroffen. Het verslag vermeldt vervolgens wat in 1858 in de onderscheidene gemeenten tot uitvoering der wet gedaan is, waaruit blijkt, dat nog slechts in zeer weinige gemeenten de geheele regeling van het lager onderwijs volgens de voorschriften der wet is tot stand gekomen; dat men in ongeveer 150 gemeenten tot eene gedeeltelijke regeling is overgegaan, en het getal en de soort der openbare scholen bepaald heeft; dat men ook in verscheidene gemeenten zich met de voorbereidende werkzaamheden heeft beziggehouden, doch dat men in zeer vele, waarschijnlijk wel in de grootste helft der gemeenten, de regeling dezer gewigtige aangelegenheid heeft uitgesteld.

De voorname reden, die daartoe leidde, was de overtuiging dat de nieuwe regeling eene niet onaanzienlijke vermeerdering van uitgaven voor de gemeenten zoude ten gevolge hebben, welke men zoolang mogelijk wenschte uit te stellen; het is dan ook om die reden, dat in enkele gemeenten wel in den loop van 1858 eene regeling is opgemaakt en aan de goedkeuring van Gedep. Staten aangeboden, doch dat tevens daarbij is bepaald dat zij niet vóór 1 Jan. 1861, het uiterste tijdstip door de wet toegestaan, zoude in werking treden. Aan de noodige voorlichting en aansporing van de provinciale besturen heeft het niet ontbroken. Onderscheidene hebben reeds in 1858 door cirkulaires bij de gemeentebesturen op eene spoedige regeling aangedrongen en hen tevens opmerkzaam gemaakt op alles, wat daarbij behoorde in acht genomen te worden.

(*Wordt vervolgd.*)

Z. M. de Koning heeft den heer mr. G. C. J. van Reenen benoemd tot voorzitter der Tweede Kamer van de Staten-Generaal. In een heden namiddag te houden zitting zal de heer van Reenen het voorzitterschap aanvaarden en de Kamer een aanvang maken met hare werkzaamheden.

Heden nacht ten 1½ ure is er brand ontstaan bij den varkenslagter Leeners, in de Gasthuismolensteeg, waarbij het bevongedeelte van het perceel is uitgebrand, door de werking van 5 spuiten was de brand ten 4½ ure geheel gebluscht; de oorzaak wordt geweten aan onvoorzigtig omgaan met licht.

Gisteren avond is uit de Vest bij de Leidschepoort het lijk opgehaald en naar het gasthuis gebragt van eene onbekende vrouw, wier muts en omslagdoek in het Leidsche bosch gevonden is.

De prijzen van het Vee, besteed ter markt van gisteren, waren als volgt: Kalveren 1ste kwal. *f* 60 a *f* 80; 2de kwal. *f* 50 a *f* 70; 3de kwal. *f* 40 a *f* 60. Schapen *f* 28 a *f* 34. Varkens 52 a 56 ct. per Ned. ℔.

Ter kaasmarkt van gisteren was de prijs der Goudsche *f* 19; idem geschept *f* 13½.

Z. M. heeft benoemd: tot plaatsvervangend kantonregter te Maastricht, mr. H. J. Brouwers; op zijn verzoek eervol ontslagen: als regter in de arr regtbank te 's Gravenhage, mr. H. baron van Slingelandt van Goidschalxoort, onder dankbetuiging voor bewezene diensten; ingewilligd het verzoek van den generaal-majoor J. M. graaf van Lynden, om toestemming tot het aannemen en dragen der versierselen van ridder grootkruis der orde van Adolf van Nassau, hem door Zijne Doorluchtige Hoogheid den Hertog van Nassau geschonken.

EERSTE KAMER.

Zitting van Woensdag, 19 *September*.

In deze zitting is mededeeling gedaan der benoeming voor voorzitters, onder-voorzitters der afdeelingen en van leden der kommissie voor het ontwerpen van een adres van antwoord op de troonrede.

Tot voorzitters zijn gekozen de heeren: van Rijckevorsel, Blankenheym, Cost Jordens en Schimmelpenninck van der Oije;

tot onder-voorzitters de heeren: van der Oudermeulen, van Wessem, Hartevelt en van Goltstein van Oldenaller;

tot leden der kommissie voor het ontwerpen van een adres van antwoord op de troonrede, de heeren: Cremers, van Swinderen, van Eysinga en Hartsen.

Deze kommissie met haar ontwerp gereed zijnde, is dit naar de afdeelingen verzonden om aldaar te worden onderzocht.

De vergadering is daarna tot des namiddags ten half 4 ure geschorst.

Na de hervatting der zitting op het bepaalde uur, heeft de Kamer tot leden der huishoudelijke kommissie herbenoemd de heeren van Nispen van Pannerden en van Beeck Vollenhoven.

De kommissie van redaktie voor het adres van antwoord op de troonrede heeft haar ontwerp, gewijzigd naar de daarop in de afdeelingen gemaakte aanmerkingen, ter tafel gebragt.

De kamer heeft besloten dat stuk in behandeling te nemen op morgen, des voormiddags ten elf ure.

BEVERWIJK, 18 Sept. Gisteren avond werd alhier gevankelijk binnengebragt Jan Scheerman, schelpenvisscher te Castricum, beschuldigd zich, in den morgen van 17 dezer, te hebben meester gemaakt van eenige gestrande goederen der equipage van het barkschip *Wilhelmina Frederica*. Deze onmensch beantwoordde het noodgeschrei der schepelingen en bede om hulp, met hen te berooven van datgene, wat ze gemeend hadden met de boot te redden, die, ongelukkig reeds met goederen beladen, omsloeg. Te vergeefs riepen zij hem, op geringen afstand toe, dat zij ook Hollanders waren; doch, hij die zich niet ontzag zijne medemenschen in zulk een jammerlijken staat te berooven, bekreunde er zich natuurlijke niet om of zij zijne landgenooten waren. De boosdoener zou echter niet ongestraft blijven. De ongelukkige schipbreukelingen merkten op dat hij een kreupel paard had, en deze aanduiding bragt hen op het spoor om den roover te ontdekken, dien zij dan ook spoedig en nog in het bezit van eenige der vermiste voorwerpen gevonden hebben. (*Amst. ct.*)

De telegraaf meldt heden het volgende:

PARIJS, 19 Sept. (*'s avonds*) De *Patrie* spreekt het gerucht tegen van een moordaanslag op Keizer Napoleon te Toulon. Hetzelfde blad zegt gemagtigd te zijn tot de verklaring dat de proklamatie van Garibaldi, waarin hij zegt de inlijving van Napels bij Sardinië op het Quirinaal te zullen afkondigen, echt is. Volgens berigten uit Italië is het de Lamoricierè gelukt de voordeelige pozitie van Macerata te bezetten. Dezelfde generaal heeft Ancona van levensmiddelen voorzien, en er nieuwe troepen ingeworpen.

PARIJS, 20 September. Men heeft hier berigten uit Italië ontvangen, volgens welke de pauselijke troepen geheel verslagen zijn, na een verwoed gevecht. Generaal de Lamoricière heeft, door slechts weinigen gevolgd, binnen Ancona een schuilplaats gezocht. Zijn regterhand, de kolonel Pimodan, is gesneuveld.

MARSEILLE, 19 Sept. Volgens berigten uit Konstantinopel van 12 dezer, heeft Fuad-pacha aan de verschillende opperhoofden ten strengste verboden om de Druzen op eenigerlei wijze behulpzaam te zijn tot het verkrijgen eener veilige verblijfplaats. Nog wordt daarbij

gemeld; dat hij eene oproerige beweging te Naplus (eenige uren benoorden Jeruzalem) heeft onderdrukt.

BERLIJN, 19 Sept. Naar men verneemt, zal de Prins-Regent met de Keizers van Oostenrijk en Rusland te Warschau den 14den Oktober eene bijeenkomst houden; of daarbij ook leden van hunne ministeriën zullen tegenwoordig zijn, is niet bekend.

TURIJN, 19 Sept. (*Officieele dépêche*). Generaal Lamoricière heeft gisteren met 11,000 man, de troepen van generaal Cialdini in hunne pozitiën bij Castel-Fidardo aangetast. Het gevecht was slechts van korten duur, maar zeer hevig. De korpsen van Lamoricière werden verhinderd zich met de troepen der bezetting van Ancona te vereenigen. De Piëmontezen hebben zes honderd man gevangen genomen, en zes kanonnen, benevens een vaandel buit gemaakt. Van de Pauselijke troepen zijn bovendien een aantal gekwetsten, waaronder de bevelhebber Pimodan, aan generaal Cialdini in handen gevallen. Het door hen geleden verlies is aanzienlijk.

De kolonne uit Ancona, ter sterkte van 4000 man, heeft wel aan het gevecht deelgenomen, maar is door de koninklijke troepen vervolgd, teruggetrokken. De vloot heeft haar vuur op Ancona geopend.

TURIJN, 20 Sept. Het hoofdkwartier is te Tolentino gevestigd. De kolonne Nasi zet hare operatie in de rigting naar Viterbo voort. Te Ferni is de bevolking tot opstand gekomen en een voorloopig bewind ingesteld.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 19 Sept. Naar hetgeen de *Patrie* en de *Pays* met eenig voorbehoud melden, zou generaal Lamoricière in der haast, na tien duizend man in twee korpsen verdeeld te hebben, daarmede naar Kapua zijn gerukt om zich te Gaëta met den Koning van Napels te vereenigen. In plaats van, zoo als door de *Patrie* berigt, naar Spanje te zijn vertrokken, heeft die vorst met dertig duizend man achter Volturno post gevat, en aangezien de Koning geen bevelhebber heeft, zou generaal Lamoricière het kommando op zich nemen om Garibaldi aan te vallen.

— Men verneemt uit goede bron, zegt een korrespondentie van hier, dat de Keizer, ongerust wegens de zamenkomst te Warschau, den Tzar een brief zou hebben geschreven met de aanbieding zich ook te gelijkertijd met den regent van Pruissen, den Keizer van Oostenrijk en de Duitsche prinsen naar genoemde stad te begeven, om hun op opregte wijze zijn politiek voor te stellen en hen van zijn vasten wil te overtuigen dat hij de revolutie in Europa zal bestrijden." Verder zegt de berigtgever dat die brief de hoven van Petersburg, Weenen en Berlijn in groote verlegenheid brengt; en wel omdat 't moeijelijk is voor den Tzar om Napoleon op de voorgenomen konferentie te noodigen, hoewel anderzijds een weigering niet minder bezwaren heeft.

— In een revolutionnair blad leest men het volgende: „Geduld, Italianen, laat ons slechts te Jeruzalem garnizoen leggen en de woning van den H. Vader gereed maken, want het zou onbillijk zijn hem zijn paleis te ontnemen en hem er niets voor in de plaats te geven. Wanneer onze soldaten ruimte om het Heilige Graf hebben gemaakt, zal de Dienaar der Dienaren Gods niet weigeren scheep te gaan en u uw hoofdstad overgeven; weigert hij, en mogt Lamoricière zijn sabel trekken, doet dan mijne vrienden, wat God u zal ingeven."

Een ander blad wijst er op dat zulke kwinkslagen, die zekere pers zich tegen den H. Vader vermeet, vrijelijk geoorloofd worden in een land waar een dagblad niet zou durven zeggen dat het ijs op het laatste feest van den minister van Binnenlandsche Zaken slecht, of dat de echtgenoot van den onderprefekt op diens laatste soirée slordig gekapt was, zonder officiëel gewaarschuwd te worden voortaan bedachtzamer te zijn.

— Aan den *Universel*, een goed ingelicht blad, wordt uit Napels geschreven dat het onbeschrijfelijk is welke demonstratiën er na de ontvangst van Garibaldi aldaar hebben plaats gehad. „Des nachts, zoo leest men, bood het schouwspel den aanblik van 't geen men nopens de Romeinsche bachanaliën leest. De straat Toledo was hoofdzakelijk daarvan het tooneel. Meer dan in andere wijken der stad waren daar de balkons behangen met vaandels en lampions; de straat geleek een lavastroom, zoo veel vuur, rook, vlaggen en gedruisch zag men er.

„Het gedrang was zoo geweldig, dat men naauwelijks een stap doen kon, en telkens werd men min of meer gedwongen om *una, una, Italia una* te schreeuwen. Het had veel van een karnavals-avond, want ieder was van het hoofd tot de voeten driekleurig of rood *à la Garibaldi*. Men zag frissche jonge meisjes en wonderschoone vrouwen, in rijtuigen staande, als waanzinnig Leve Garibaldi! brullen. En wanneer heeschheid haar dat belette hieven zij den wijsvinger op en drukten de tanden op elkaar om daarmeê aan te wijzen dat Italië *una una* moest zijn.

„Zondag avond was de geestdrift ten top gestegen: 1500 man der brigade Thurr, de eerste soldaten van Garibaldi die in de stad gezien werden, deden ten zes ure 's avonds te midden van een onbeschrijfelijk gejuich hun intrede, en voegden zich later bij het publiek, zoodat het geschreeuw en geraas alle denkbeeld te boven gingen. Men zag ook bij de duizende rijtuigen twee groote triumfwagens, waarop de kweekelingen der muziekschool, die koren der beste meesters uitvoerden en de lucht met hunne fanfares deden weergalmen. Men droeg verder door de stad een groot afbeeldsel van den diktator, dat door een oorverdoovend en eindeloos gejuich begroet werd.

„Vooral des daags zag men het bevreemdend schouwspel van priesters, die aan de spits van een troep lazzaroni de straten doorliepen, uitroepende: *Viva il nostro re Christianissimo Vittorio Emanuele!* Dit moet evenwel geen verbazing wekken, want 't is bekend dat er ook een geheim geestelijk komitee bestaat, dat het orderwoord heeft invloed op de geheele geestelijkheid van het rijk te oefenen.

„Ziehier een merkwaardig voorbeeld van Garibaldis ongehoorden invloed op de Italianen. Het door hem bewoonde paleis Angri staat aan het boveneinde der straat Toledo. Tegen elf uur 's avonds riep de aan de deur wacht hebbende post van nationale gardes: *il dittatore dorme!* (de diktator slaapt), en die woorden snel als de bliksem van den eenen mond tot den anderen overgaande bragten zulk een stilte voort, dat men na verloop van vijf minuten een vlieg had kunnen hooren gonsen in den omtrek van het paleis, waar de diktator sliep. Stapvoets verwijderden zich toen de rijtuigen, en het volk sprak slechts fluisterend of door teekens. Hetzelfde gebeurde de volgende avonden."

— De *Constitutionnel* behelst de volgende mededeeling uit Weenen: „Onderscheiden vreemde dagbladen scheppen behagen in het verspreiden van het berigt dat er dezer dagen bevel zou gegeven zijn, om geene lijken van Protestantsche soldaten op de Katholieke begraafplaatsen ter aarde te bestellen. Het is waar dat er eene oude ordonnantie op dit stuk bestaan heeft, maar wij kunnen verzekeren dat zij nooit ten uitvoer is gelegd, en wij vernemen uit eene zeer goede bron dat zij thans door den Keizer ingetrokken is."

— De proeven met het gepantserde fregat *la Gloire* genomen, moeten buiten verwachting goed uitgevallen zijn. Tien fregatten, naar hetzelfde model, staan op stapel.

ENGELAND.

LONDEN, 17 Sept. Prins Napoleon Bonaparte is gisteren inkognito aan boord van de schroefstoomboot *Prince Jerôme*, te Leith aangekomen.

— Berigten uit New-York van den 6den dezer melden, dat Walker zijne onderneming in Honduras doorzette met aanvankelijk goeden uitslag, en dat geheel Midden-Amerika op de been kwam om dien vrijbuiters-hoofdman te bestrijden. Zij laten omtrent de houding van het goevernement der Vereenigde Staten in onzekerheid; een dagblad meldt dat er door den president Buchanan bevel gegeven was om te beletten dat Walker's expeditie versterking uit de Vereenigde Staten ontving; een ander zegt dat het goevernement der Unie de onderneming lijdelijk wilde aanzien.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 19 Sept. Hoewel Oostenrijk, naar het schijnt, niet in de Romeinsche zaken zal tusschenbeide komen, rust het zich toch krachtig toe zoowel wat zijn landals zeemagt betreft om hetzij een aanval in Venetië of op de kusten van Illyrië af te slaan. Men verneemt dat al de in verlof zijnde zeelieden zijn opgeroepen en aan alle schepen groot of klein in de verschillende havens der Adriatische- en Middellandsche Zeën bevel is gezonden om den 20n dezer nabij het eiland Lissa vereenigd te zijn. Na door den Aartshertog Ferdinand in oogenschouw te zijn genomen moeten zij een smaldeel vormen, waarover hij het bevel zal voeren. Het getal der schepen wordt op vier en zeventig geschat, met negen honderd vuurmonden. Lissa is het meest westelijke eiland van Dalmatië, een zeer sterke strategische stelling en beheerscht de kust van het Napolitaansche koningrijk aan de Adriatische Zee.

— Uit Konstantinopel wordt geschreven dat men daar spoedig de komst van prins Couza wachtte, die, volgens den *Siècle*, het voornemen zou hebben den Saltan persoonlijk tienduizend soldaten aan te bieden ter bescherming der Christenen in het Oosten en ook te Konstantinopel, ingeval de Christen bewoners dier hoofdstad op den goeden wil der Turksche troepen niet konden rekenen.

BERLIJN, 17 Sept. De *B. u. H. Ztg.* zegt dat er in de denkwijze van prins Gortschakof ten aanzien van Oostenrijk een geheele verandering is ontstaan, zoodat hij nu ten zeerste voor een verzoening met dat rijk is. Ook zegt men dat het graaf Thun gelukt zijnde dien prins onwederlegbare bewijzen te leveren, dat Frankrijk onder de Slavonische bevolkingen in Rusland, Oostenrijk en Pruissen onrust stookte, deze nu bij den Tzar op een alliantie met Oostenrijk en Pruissen sterk aandringt.

ITALIE.

TURIJN, 16 Sept. Kossuth heeft deze stad verlaten en begeeft zich tot Garibaldi, die hem te Napels bij zich genoodigd heeft.

NAPELS, 14 Sept. Nadat de Russische gezant zich des ochtends met den Pauselijken nuncius naar Gaëta had ingescheept, werd hij eenige uren later gevolgd door de Pruissische en Oostenrijksche gezanten op de stoomboot *Lorelley*. De Fransche en Engelsche gezanten hebben hunne wapenborden niet ingenomen, maar zullen hier blijven en, naar het schijnt, met den diktator in betrekking treden. Oostenrijk heeft zijn konsulaat aan het bestuur van het Pruissische overgegeven.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		19 SEPT.	à 4½ u.	gebl.
Amsterdam, Thesaurie	5 pCt.			
Nederl. Bank	4 „			
Nederl., Werkel. Schuld	2½ „	62⅛	62 5/16	62¼
Dito Dito	3 „	74⅞	75	74⅞
Dito Dito	4 „	97⅜	97 9/16	97½
Oost-Ind. Leening	4 „			
Amortisatie-Syndikaat	3½ „	91		
Handelmaats. op rescontre	„	130¼	130½	130½
Dito à kontant	4½ „	130		
Dito Leening 1858	4 „			
Aand. Holl. Spoorweg.				
Leening idem	4½ „			
Rijn dito	4½ „			
Dito 2de Leening	4½ „			
België, Cert. Adm. Belg. Bk.	2½ „			
Dito bij *Rothschild*	2½ „			
Frankrijk, Certifikaten	3 „			
Spanje, Obligatiën	1¾ „	38 13/16	38⅞	38⅞
Dito	3 „	47⅛		
Dito Binnenlandsch	3 „	46	46 3/16	46⅛
Amortisable-Schuld.		22 11/16	22⅞	22⅞
Bewijzen Coupons.		6 3/16	6¾	6¼
Portugal, Obligatiën	3 „	42	42¼	42¼
Dito 1856/1859	3 „	40⅞	41	40 15/16
Dito Uitgestelde.				
Rusland, Obl bij *Hope* & Co.	5 „	101	101½	
Dito dito 1828/29	5 „			
Certif. dito 1831/33	5 „	84	84¼	
Dito dito 1840	4 „	76¾		
Dito Orig. 2e, 3e en 4e Leen.	4 „	77⅜		
Dito dito 5e	4 „			
Dito 5de Serie	5 „	86½	87⅛	87⅛
Dito 1855, 6de Serie	5 „	95⅞	96¼	96¼
Dito Adm. te Hamburg	5 „			
Dito te Londen	5 „			
Dito dito	4½ „			
Dito dito	3 „	61		
Inschrijv. in Assign.	6 „	58		
Certifikaten van dito	6 „	58		
Spoorweg-Aktiën	5 „	205½	206½	205½
Hypotheek	4½ „			
Polen, Aandeelen 1835 fl. 500	f	160	160½	
Obligatiën	4 pCt.	78½		
Pruissen, Obligatiën	4½ „			
Dito 1859	5 „			
Aandeelen 1854	3½ „			
Oostenrijk, Obl bij *Goll* & Co.	5 „			
Dito dito	4 „			
Dito Metalliek	5 „	43⅝	44 1/16	44
Dito dito	2½ „	23¾	23 15/16	23 15/16
Dito Rente Amst.	5 „	66⅞	67⅛	67⅛
Dito Nationale 1854	5 „	51 13/16	52⅛	52 1/16
Weener Bank-Aktiën	f	648		
Dito Aand. fl. 250, 1839	„			
Dito dito „ 250, 1854	4 pCt.	198		
Fr. Oost. Spw. Obl. bij *Hope*	3 „	118	118½	
Beijeren, Spoorw. Aandeelen.				
Napels, Cert. bij *Lam. & B.*	5 „			
Dito bij *Rothschild*	5 „			
Denemarken, Oblig. te Londen	5 „			
Dito	3 „			
Braz. Geldl. 1824 van £ 100	5 „			
Dito 1839 „ £ 100	5 „			
Dito 1843 „ £ 100	5 „			
Dito 1852	4½ „			
Dito 1858	4½ „			
Sardinië	5 „			
Peru, Geldleening 1854	4½ „			
Dito Fransche	4½ „			
Ecuador, Oblig. 1855	1 „	11⅜	11½	
Venezuela, Obligatien	3 „	21⅞	21 15/16	
Dito	1½ „	11½		
Grenada, Obligatiën	4 „	13 11/16		
Dito Uitgestelde.		5⅛	5 3/16	
Mexiko, Obligatiën	3 „	20 11/16	[illegible]	
Nrd-Amer. Ph. *Hope* & Co. Lr. A.	f			
Dito dito	„ B.			
Dito bij *Rothschild*	6 pCt.			
Illinois Spoorweg-Aandeelen.				
Dito Oblig. Consol. [illegible]	7 „	90	91	90¾
Galvest. Spoorweg Oblig.	8 „			
Louisiana	5 „			
Griekenland, Obl. geldl. 1825	5 „	6⅞	7⅛	7⅛

Loten 1860 890, 93; Braz. 1860 83¾; 4½ pCt. Russen 1860 89⅜, ⅝.

Behalve Oostenrijksche, die aanmerkelijk lager waren, doch later zijn opgekomen, was overigens de markt in eene meer vaste stemming.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt, Prolongatie 2¾ pCt., Diskonto 3 pCt.

VOORLOOPIG BERIGT DER BEURS van 20 September tot 3½ ure.

Nederl. Werkel. Schuld à 2½ pc. 62⅛; Aand. Handel-Maatsch. 130, Spanje, Binnenl. 3 pc. 46; Rusl., Obl. bij Hope en C°. 5 pc. 101½, Cert. bij Stieglitz 1855, 6de serie 5 pc. 96⅛, Oostenrijk, Met. 5 pc. 43 1/16, dito 2½ pc. 23 9/16, dito Rente Amst. 5 pc. —, dito Nationale 1854 5 pc. 51.

Wisselkoers.

2/m. Parijs	. . . *f* 55⅝	2/m. Livorno	. . . *f* 45¾
Zigt "	. . . " 55⅞	" Napels	. . . . " 76
2/m. Bordeaux	. . . " 55⅜	3/m. Petersburg	. . " 170
½/m. "	. . . " 55¾	6/w. Weenen	. . . " 85
3/m. Madrid	. . . " 240	" Augsburg	. . . " 99
" Cadix	. . . " 241	" Frankfort	. . . " 99¾
" Sevilië	. . . " 237	2/m. Hamburg	. . . " 35⅛
" Bilbao	. . . " 238	Zigt "	. . . . " 35½
" Lissabon	. . . " 40⅞	2/m. Londen	. . . . " 11.60
" Porto	. . . . . . " 41	Zigt "	. . . . " 11.70
2/m. Genua	. . . . . . " 45⅞	Rotterdam	. . . . . . " ⅛

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 19 Sept. België 2½ pc. 55¾ p; 4½ pc. 96⅛ g Metal. 46 g; Nation. 54¾ g; Spanje 1¾ pc. 38⅜ g; 3 pc. 46⅝ p.

PARIJS, 19 Sept. 3 pc. Rente 68.10; 4½ pc. id. 95.75, Fr.-Oost. Spoorw. 467.—; Credit mobilier 683.—; 3 pc. Spanje 46⅜; 1¾ pc. id. 3 1/8; Spanje Passive —; Russ. Spoorw. Aktiën —; Rom. Leening —.

MADRID, 18 Sept. Spanje 3 pc. 47.60; 1¾ pc. 39.75.

LONDEN, 19 Sept. Cons. 93⅜ a —; Braz. 5 pc. —; 3 pc. Mexiko 21¾ a —; 4½ pc. Peru —; 3 pc. id. —; 4½ pc. id. doll. bonds —; 3¾ pc. Grenada — a —; id. uitgestelde — a —; 2½ pc. Venez. 23¼ a — 1 pc. id. 11¼ a —, 3 pc. Port. — a —; 3 pc. Spanje 48½ a —; 1¾ pc. id. 39½ a —; Coupons 6⅛ a —; Amortis. — a —; 4½ pc. Russen — a —; 5 pc. id. — a —; 2½ pc. Holland — a —; 4 pc. id. — a —; Illinois Shares — a —; id. 7 pc. Oblig. — a —; Sardinië — a —; Ecuador — a —.

WEENEN, 19 Sept. Met. 5 pc. 63.50; 2½ pc. —.—; Nat. 74.90; Loten 1854 4 pc. —; Bank-Aktiën 744; Noord. Baan-akt. 180; Oostenr. Cred. Loten —; Cred. Anst. 168.—, O.-Fr. Spoorw.-akt. 245.—; Lomb. Venetiaans. —.—, Nieuwe 185.—; Wissel op Londen 3/m. 13.30, Parijs —.—; Frankt. —; Amst. —.—; Goud —.—; Zilver —.

BERLIJN, 19 Sept. Metalliek 5 pc. 46 7/8; Nationale 55¼, Stiegl. 5de serie 91½; 6de id. 101 5/8; 5 pc. Eng. Russ. 102¾, Nieuwe 3 pc. 61¼; Pruiss. Staats. 4½ pc. 100¼; id. Nieuwe 5 pc. —; Fr. Oost. Spoorw. —; Credit —, Wissel op Londen 2/m. 6 th. —, Parijs —, Hamburg —, Amst. zigt —, Weenen 2/m. —, Petersburg 3/w. —.

HAMBURG, 19 Sept. 3 pc. Rusland 59 3/8, 4½ pc. id. —, 3 pc. Spanje 44, 1¾ pc. id. 37, Vereinsb. 98, Noord-Duits. bank 80½, Mexikanen —, Wissel op Londen 3/m. —.—, Amst. —.—, Diskonto —.

FRANKFORT, 19 Sept. Metalliek 5 pc. 45; Nation. 54; Cred. Akt. —, Spanje 3 pc. 46½, 1¾ pc. 38½, Bankakt. —, Wissel op Londen 116 7/8, Weenen 86 7/8, Parijs —, Diskonto —.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 17 Sept.

Tarwe hooger verkocht: 130 ℔ o. witb. Poolsche *f* 420; 125, 126 ℔ Vriessche *f* 370, 375.

Gedroogde Rogge ietshooger, ongedr. ruim prijshoudend: 125 ℔ Pruissische *f* 216; 122 ℔ dito *f* 200; 118, 119 ℔ j. Petersburg *f* 184, 186; 120 ℔ Stockholm *f* 105; 125 ℔ Finsche *f* 210; 121 ℔ Galatz *f* 192; op levering in Okt. *f* 173, 174, *f* 175; Maart *f* 178; Mei *f* 180.

Garst en Haver zonder handel.

Boekweit onveranderd: 120 ℔ n. Gooische *f* 228; geringe n. Holsteinsche *f* 200 per 2100 kilo.

Raapolie op 6/w. *f* 41¼; Vliegend *f* 40; in Mei ek. *f* 41¾; Okt. *f* 39¾, ½ a ¾; Nov. *f* 40½, ¼ a ½; Dec. *f* 41, *f* 40¾ a 1. *Lijnolie* op 6/w. *f* 31¼; Vliegend *f* 30; in Okt. ek. *f* 30 a 29¾; Nov. en Dec. *f* 30½ a ¼. *Hennepolie* op 6/w. *f* 39¾; Vliegend *f* 38½. *Raapkoeken* per 1000 stuks *f* 70 a 74. *Lijnkoeken* per 100 st. *f* 11 a 14.

SCHIEDAM, 19 Sept. Rogge. Verkocht: 144/2 ℔ Koersche *f* 192 6/w.; 143/2 ℔ j. Archangel *f* 181 kt. — Gerst: 129/2 ℔ Libau *f* 186 6/w.; 131/2 ℔ Libau *f* 186 kt.; 131/2 ℔ Windau *f* 195 3/m. — Moutwijn *f* 14,75; Jenever *f* 20,25; Amst. Proef *f* 21,50 per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting. Spoeling *f* 0.80 per ketel.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 20 September.

BEVALLEN (14 Sept.): D. Vis, geb. de Lange, D. — (15 Sept.): A. Paerl, geb. Franzie, Z. — (17 Sept.): A. M. L. Lesturgeon, geb. Hamel, Z. - H. Benedicts, geb. de Goede, Z. - M. L. Krook, geb. Baronnesse de Graillet, D.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 19 Sept. Shield, Janus, Newcastle.

BROUWERSHAVEN, 19 Sept. Brandt, Narragansett, Rott. n. New-York. - Van Rijn van Alkemade, Cornelis Gips, Dordrecht n. Batavia.

UITGEZEILD:

TEXEL, 20 Sept. Wamsteker, Graaf van Heyden Reinestein, Batavia.

HELVOET, 19 Sept. Storm, Hollander, Havana.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 20 September, in lading naar:

Dusseldorp en Neuss.	V. d. Schans, Rijn.
Keulen.	T. Colonius, Colonius.
Urdingen.	J. Boers, 3 Gebroeders.
Dusseldorp en Duisburg.	W. Brugman, Niederrhein N°. 7.
Mannheim.	W. Rippert, Mannheim.
Wezel.	G. Bouwmeester, Wilhelmina.
Keulen.	H. Felten, Cöln N°. 22.
Frankfort.	A. Joosten, Frankfort N°. 22.

Advertentiën.

(3147) Heden beviel door Gods goedheid voorspoedig van eene welgeschapene *DOCHTER*, K. K. J. WUST, geliefde Echtgenoote van

J. G. DEMES.

DOCKUM, den 17 September 1860.

Secretarie.

Een **Jongmensch**, R. C., van goede Familie, ongeveer 28 jaar, ruim twee jaren werkzaam geweest op eene SECRETARIE in de Provincie *Noordbrabant*, en in staat de voldoendste getuigschriften over te leggen, zag zich gaarne geplaatst op eene **SECRETARIE** in eene der Provinciën, tegen genot van Kost en Inwoning. Belanghebbenden gelieven zich te adresseren met *franco* brieven onder Letter X., aan het Postkantoor te *Heusden*. (3152)

AANBESTEDING.

Het Kerkbestuur van de R. K. Gemeente te *Schagen*, is voornemens onder nadere goedkeuring, op Donderdag den 27n September 1860, des voormiddags ten 11 ure te Schagen, in het Koffijhuis van D. URSEM in het openbaar aan te besteden:

Het Bouwen van eene Nieuwe Pastorij.

De Bestekken liggen ter lezing: te Amsterdam, in het Hof van Braband bij REGGERS; te Alkmaar, in de Toelast bij J. VAN DER HAAGEN en te Schagen, in het Koffijhuis voornoemd, alwaar ook de teekeningen kunnen bezigtigd worden.

De aanwijzing in loco zal geschieden daags vóór en op den dag der aanbesteding. (3127)

VOOR HET ONDERWIJS

zijn uitgegeven bij S. E. VAN NOOTEN te *Schoonhoven*:

I. Dr. J. W. GUNNING. Leerboek der Scheikunde. Ten gebruike aan inrigtingen van lager en middelbaar onderwijs, en tot zelf-onderrigt. 2 deelen; (*De Scheikunde der Metalen en Niet-Metalen*); met 7 uitslaande platen. Prijs . *f* 3.55.

II. J. A. STÖCKHARDT. De Scheikunde van het Onbewerktuigde en Bewerktuigde Rijk, bevattelijk voorgesteld en met eenvoudige proeven opgehelderd, bewerkt door Dr. J. W. GUNNING; **derde** *veel vermeerderde en verbeterde druk*; met ruim 200 houtsneê-figuren, gebonden in half linnen . . . . *f* 4.50.

III. A. J. LABBERTON. Handleiding tot het beoefenen van de Beginselen der Sterrekunde, ten gebruike bij Zeevaartkundig onderwijs en tot zelf-onderrigt; met vele houtsneê-figuren . *f* 1.60.

IV. G. H. WESTBROEK. Verzameling van Opstellen ter vertaling in het Hoogduitsch . *f* 0.50.

V. G. H. WESTBROEK. Handbuch für Lehrer und Selbstüber . . . . *f* 0.50.

VI. P. J. PRINSEN. Aanleiding tot de Meetkunde voor de verstgevorderde leerlingen . . *f* 0.50.

VII. A. M. KOLLEWIJN, Nz. Aanleiding tot de beoefening der Nieuwere Letterkunde . *f* 0.90.

VIII. J. H. VAN DEN BREE. Levens van beroemde en beruchte Mannen en Vrouwen, tot de geschiedenis der wereld behoorende. Een Leesboek voor de scholen, ten dienste van meer gevorderde Leerlingen, 2 Stukjes . . . . . . *f* 0.80.

Uit het fonds van H. LAGERWEY te Dordrecht.

IX. L. RIJNENBERG. Histoire de la Patrie, à l'usage des Instituts. . . . . *f* 0.40.

X. G. C. VERENET. LA FONTAINE des Écoles, ou Choix de cinquante fables. 4e. Ed. *f* 0.30.

XI. WERKZAAMHEDEN opgegeven op onderscheidene vergelijkende Examens van *Schoolonderwijzers*. (1859) . . . . *f* 0.50

(3128)

DE PILLEN VAN HOLLOWAY. De geele koo[rts] de plaag van de zuidelijke streken van Noord-Amerik[a] wordt genezen en voorgekomen door het tijdig gebr[uik] van dit groote middel tegen de koorts. De pillen ru[imen] jen de verborgen oorzaak van deze vreeselijke ziek[te] uit, door de uitwerking, die zij op den ongesteld[en] lever hebben, daarbij herstellen zij de levenskracht na de besmetting verwijderd te hebben.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volg[t]:

Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.7[5], *f* 13.50, *f* 20.50.

Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 7.05, *f* 13.8[0], *f* 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij [de] Heeren ADAMA, Apothekers, Utrechtschestraat, Y N 251 en Nieuwendijk, L N°. 78, als Dépôthouders [te] *Amsterdam*, bij L. J. GROOTENDORST, dépôthouder [te] *Utrecht*, G. VERHAART, dépôthouder te *Prinsland* [en] bij STRAATMAN, hoofd-dépôthouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen* Strand 244 *Holloway's-Etablishment*. (286[?])

BOEKHANDEL VAN C. L. VAN LANGENHUYSEN.

Door het ontbinden van de

SOCIÉTÉ DE SAINT-VICTOR,

zijn de voorhanden werken, zoo lang de voorraad strekt, te bekomen, **de frank gerekend tegen 40 Cts.**

Les **Aventures de maître Adam Borel**, avec quelques autres récits du temps des Gueux, par J. COLLIN DE PLANCY; 5e édition. Petit in-8°. 1 fr.

Le **Champion de la Sorcière**, et quelques autres légendes de l'Histoire de France, au moyen-âge et dans les temps modernes, par J. COLLIN DE PLANCY; 268 pages, 7 gravures, petit in-8° . . . . 1 fr.

La **Chronique de Godefroid de Bouillon**, et du royaume de Jérusalem, par J. COLLIN DE PLANCY; 250 pages, 5 gravures, petit in-8° . . . . . 1 fr.

Les **Cœurs Dévoués**, par M. A. DES ESSARTS, petit in-8° . . . . 1 fr.

La **Cour du roi Dagobert**, légendes des temps mérovingiens, suivies de la chronologie fabuleuse des rois de France qui ont précédé Pharamond, par J. COLLIN DE PLANCY; 5e édit., 272 pages, 7 gravures, petit in-8° . . . . 1 fr.

Les **Douze Convives du Chanoine du Tours**, légendes variées, par J. COLLIN DE PLANCY; 300 pages, 7 grav., nouvelle édition, petit in-8° . 1 fr.

Histoire de sainte Odile, patronne de l'Alsace, par M. LE VICOMTE M.-TH. DE BUSSIERRE; petit in-8° de 128 p., 13 gr., 2e édit. . . . . 1 fr.

Légendes des sept Péchés capitaux, par J. COLLIN DE PLANCY; 5e édition, 250 pages, 8 gravures, petit in-8° . . . . 1 fr.

Légendes des Commandements de Dieu, par le même; 250 p., 11 gravures, petit in-8° . 1 fr.

Légendes intimes, par Mme MATHILDE TARWELD; 310 p., avec grav., 2e éd, 1re série, petit in-1° 1 fr.

Légendes intimes, par la même; 300 p., avec gravures, 2e édit., 2e série, petit in-8° . . . 1 fr.

Manuel des Enfants pieux pour se préparer à la première Communion et en conserver les fruits, par M. L'ABBÉ MARTIN, VICAIRE GÉNÉRAL DE MGR. L'ARCHEV. D'AVIGNON, 1 v. in-18 . . . . 1 fr.

Mémoires du sire de Joinville, avec le portrait de saint Louis d'après un sceau de ce monarque, et celui de Joinville d'après la statue de M. Bra, au musée de Versailles, petit in-8° . . . . 1 fr.

Le **Ménétrier d'Echternach**, et quelques autres légendes d'artistes, par J. COLLIN DE PLANCY; 5e édit. 290 p., avec grav., petit in-8° . . . . . 1 fr.

Motifs qui ont ramené à l'Église Catholique un grand nombre de protestants; troisième édition, revue et augmentée, par M. L'ABBÉ ROHRBACHER. Petit in-12 d'environ 400 pag. . . . . 1 fr.

Les **Paraboles du Père Bonaventure Giraudeau**; beau v. in-12 de 260 p., avec 44 grav. 1 fr.

Quelques Scènes du Moyen-Age, légendes et petites histoires, par J. COLLIN DE PLANCY; 240 p., figures, petit in-8° . . . . 1 fr.

Le **Sanglier des Ardennes**, suivi de quelques autres récits de la Hesbaie, par le même; 250 p.: 6 gravures, petit in-8° . . . . 1 fr.

La **Vie de Jeanne de la Noue**, fondatrice de la maison de la Providence et des Sœurs des Pauvres à Saumur, par M. L'ABBÉ MACÉ; in-12 de 332 p. 1 fr.

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN Drukker en Uitgever.